

«بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۱/۲۴۷۹۲ مورخ ۱۴۰۱/۲/۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»، به استحضار می‌رساند با عنایت به برخی بازخوردهای واصله از شبکه بانکی کشور، نسخه اصلاحی دستورالعمل مزبور بر اساس نکته‌نظرات دریافتی، تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسه اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت. شایان ذکر است، اهم اصلاحات صورت گرفته در مفاد دستورالعمل مورد اشاره به شرح زیر می‌باشد:

✓ اصلاح ماده (۳) دستورالعمل به شرح زیر:

ماده ۳ - حداکثر مجموع اصل تسهیلات خرد قابل پرداخت به هر مشتری در هر مؤسسه اعتباری مبلغ دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می‌باشد.

تبصره - اعطای تسهیلات در قالب «کارت اعتباری مرابحه» تا سقف حداکثر دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) در سطح تمامی مؤسسات اعتباری، به هر شخص متقاضی واجد شرایط در چهارچوب ضوابط مربوط مجاز بوده و در سقف تسهیلات خرد به متقاضی در هر مؤسسه اعتباری محسوب می‌شود.

✓ الحاق یک ماده به عنوان ماده (۴) به شرح زیر:

ماده ۴ - در مواردی که مشتری قبلاً تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری دریافت نموده است، مبنای محاسبه مابه‌التفاوت قابل پرداخت به وی تا سقف مقرر در این دستورالعمل، سهم اصل باقی مانده از مانده بدهی می‌باشد.

✓ ادغام مواد (۱۲) و (۱۳) به شرح زیر:

ماده ۱۲ - تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و نیز سایر تسهیلات تکلیفی موضوع قوانین مختلف از قبیل تسهیلات فرزندآوری یا تسهیلات حمایتی در حوادث غیر مترقبه مصوب هیأت وزیران و همچنین تسهیلات اعطایی بابت خرید، جعاله، ودیعه و ساخت مسکن، مشمول احکام و ضوابط خاص خود بوده و تابع مفاد این دستورالعمل نمی‌باشد.

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» به شرح پیوست برای استحضار، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل

آید. /۵۹۲۸۱۳۷/فد

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد

نسخه اصلاحی (بهمن ۱۴۰۱)

«بسمه تعالی»

«دستور العمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»

در راستای تسهیل دسترسی اقشار مختلف جامعه به تسهیلات خرد قابل اعطا توسط شبکه بانکی کشور، «دستور العمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» که از این پس به اختصار «دستور العمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستور العمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی

تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۱-۳- تسهیلات خرد: تسهیلات ریالی با مقاصد غیر تجاری و به منظور رفع نیازهای ضروری اشخاص که در

چارچوب شرایط مقرر در این دستور العمل به مشتری اعطاء می‌شود.

۱-۴- مشتری: شخص حقیقی متقاضی دریافت تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری؛

۱-۵- اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی؛

۱-۶- امتیاز اعتباری: شاخصی کمی که مبتنی بر روش‌شناسی مشخص و مورد تأیید کمیته ریسک مؤسسه

اعتباری و مصوب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری محاسبه می‌شود و بیانگر احتمال عدم بازپرداخت به موقع

(نکول) توسط اشخاص است.

۱-۷- رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی مؤسسه اعتباری که

بیانگر اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.

۱-۸- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری در قالب تسهیلات خرد به مشتری تخصیص می‌دهد.

فصل دوم : حدود و نحوه اعطای تسهیلات خرد

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است، تسهیلات خرد اعطایی را بر اساس شرایط، امتیاز اعتباری، رتبه اعتباری داخلی و سقف اعتبار مشتری در قالب قراردادهای فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه، جعاله و قرض الحسنه به مشتری پرداخت نماید.

ماده ۳- حداکثر مجموع اصل تسهیلات خرد قابل پرداخت به هر مشتری در هر مؤسسه اعتباری مبلغ دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می باشد^۱.

تبصره - اعطای تسهیلات در قالب «کارت اعتباری مرابحه» تا سقف حداکثر دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) در سطح تمامی مؤسسات اعتباری، به هر شخص متقاضی واجد شرایط در چهارچوب ضوابط مربوط مجاز بوده و در سقف تسهیلات خرد به متقاضی در هر مؤسسه محسوب می شود.^۲

ماده ۴- در مواردی که مشتری قبلاً تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری دریافت نموده است، مبنای محاسبه مابه التفاوت قابل پرداخت به وی تا سقف مقرر در این دستورالعمل، سهم اصل باقی مانده از مانده بدهی می باشد.^۳

ماده ۵- ضوابط، شرایط و سایر جزئیات اجرایی مربوط به نحوه اعطای تسهیلات خرد از قبیل دوره و شیوه بازپرداخت اقساط یا تسویه تسهیلات، شیوه محاسبه سود، کارمزد، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، حسب مورد تابع مقررات ابلاغی مربوط از جمله مفاد دستورالعملهای اجرایی عقود و الزامات مقرر در فرمهای یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی می باشد.

فصل سوم: اعتبارسنجی و تضامین

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از اعطای تسهیلات، نسبت به استعلام سابقه چک برگشتی و بدهی غیر جاری مشتری اقدام نماید.

تبصره - اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده یا بدهی غیر جاری تا زمان رفع سوءاثر از چک برگشتی و تعیین تکلیف بدهی غیر جاری مطابق ضوابط ابلاغی مربوط ممنوع است.

^۱- اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

^۲- اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

^۳- الحاق شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

ماده ۷- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت تکالیف قانونی و مقررات مرتبط و همچنین شرایط مندرج در این دستورالعمل، متناسب با امتیاز اعتباری مشتری، میزان تسهیلات خرد اعطایی و درجه‌ی نقدشوندگی و وثایق و تضامین ارائه شده، حداکثر دو مورد از تضامین و وثایق به شرح مصادیق ذیل از تسهیلات‌گیرنده یا ضامن دریافت نماید.

۱-۷- اوراق تجاری از قبیل چک یا سفته مشتری؛

۲-۷- اوراق بدهی اعم از اوراق پذیرفته شده در بازار سرمایه و غیر آن؛

۳-۷- سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از جمله سهام عدالت؛

۴-۷- واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس؛

۵-۷- چک یا سفته توسط ضامن؛

۶-۷- اموال عینی با ارزش عرفی از قبیل خودرو، مسکوکات یا مصنوعات طلا؛

۷-۷- حساب یارانه اشخاص؛

۸-۷- گواهی کسر از حقوق توسط مشتری یا ضامن؛

۹-۷- ضمانت یک نفر کاسب دارای پروانه کسب که در زمان اعطای تسهیلات دارای فعالیت اقتصادی دایر باشد؛

۱۰-۷- در مناطق روستایی ضمانت یک نفر ساکن روستا که اهلیت و صلاحیت وی توسط شورای اسلامی

روستا مورد تأیید واقع گردد مهمور به مهر شورای اسلامی روستا؛

۱۱-۷- سیم کارت دائمی ثبت شده تحت مالکیت مشتری؛

۱۲-۷- برای روستائیان، کشاورزان، دامداران سنتی و عشایر، پروانه چرای دام، پروانه چاه کشاورزی، سند

مالکیت اراضی کشاورزی، ضمانت زنجیره‌ای؛

۱۳-۷- ضمانت صادره توسط بنگاه محل اشتغال مشتری، متضمن تضمین دیون تسهیلات‌گیرنده؛

۱۴-۷- قرارداد لازم‌الاجرا؛

۱۵-۷- سایر تضامین متناسب با امتیاز اعتباری مشتری و تشخیص مؤسسه اعتباری.

ماده ۸- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری فاقد سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند متناسب با

سطح درآمد مشتری و توان بازپرداخت اقساط توسط وی، با اخذ حداکثر دو مورد از وثایق و تضامین مقرر در

ماده (۷) برای بار نخست تا سقف یک میلیارد ریال در سطح تمامی مؤسسات اعتباری تسهیلات خرد اعطا نماید.

فصل چهارم: سایر الزامات

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به الکترونیکی کردن قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی در چارچوب اعلام شده توسط بانک مرکزی اقدام نموده و نسخه ای از آن را در اختیار مشتری قرار دهد.

ماده ۱۰- مفاد این دستورالعمل به منظور تسهیل و ایجاد وحدت رویه در فرآیند اعطای تسهیلات خرد تدوین شده است و موجد حق و تعهد برای مشتری و مؤسسه اعتباری نمی باشد و اعطای تسهیلات براساس شرایط، منابع و اولویت های مؤسسه اعتباری صورت می پذیرد.

ماده ۱۱- دریافت وثیقه نقدی از مشتری در اعطای تسهیلات خرد، در قالب انواع سپرده ها ممنوع است.

ماده ۱۲- استفاده از سایر قراردادهای تسهیلاتی به استثنای موارد مندرج در این دستورالعمل به منظور اعطای تسهیلات خرد ممنوع می باشد. مؤسسه اعتباری موظف است محدودیت های مقرر در این دستورالعمل را به نحو مقتضی در سامانه های کنترلی و نظارتی مربوط اعمال نماید.

ماده ۱۳- تسهیلات قرض الحسنه ازدواج و نیز سایر تسهیلات تکلیفی موضوع قوانین مختلف از قبیل تسهیلات فرزندآوری یا تسهیلات حمایتی در حوادث غیرمترقبه مصوب هیأت وزیران و همچنین تسهیلات اعطایی بابت خرید، جعاله، ودیعه و ساخت مسکن، مشمول احکام و ضوابط خاص خود بوده و تابع مفاد این دستورالعمل نمی باشد.^۱

ماده ۱۴- سایر الزامات ناظر بر اعطای تسهیلات خرد، به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد.

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» مشتمل بر (۱۴) ماده و (۱) تبصره که در دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۸ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسیده بود در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن در (۱۴) ماده و (۲) تبصره، تصویب شد.

^۱ اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی